

Strámannaveldið má steðgast

Ísland hefur longu spælt sær valdið í fiskivinnuni av hondum, tí har tekur útlenskur kapitalur alsamt fleiri týðandi avgerðir. Og tað sama er um at henda her heima. Rokningina rindar fiskimaðurin. Tað slær Mortan G. Berjastein, nevndarlimur í Føroya Fiskimannafelag, fast í hesi grein.

Mortan G. Berjastein

nevndarlimur í Føroya Fiskimannafelag

Seinastu tíðina hefur nógv uppstandilsí verið, tí íslendsku myndugleikarnir noktaðu Nærabergi at koma í íslenska

havn, tí hann skuldi fiskagrønlandska makrelkvotu, sum ósemja er um millum Strandarlondini øðrumegin og Ísland og Grønland hinumegin.

Kalt er bróðurleyst bak, er helst fyrsti tankin hjá nógvum, og løgmaður leyp á leistum til Reykjavíkar. Heimafturkomin vissaði hann fjøldina um, at hetta fór ikki at henda aftur – tí talan var bert um ein feil, sum var hendur í umsitingini av Hoyvíks-sáttmálnum. Men sami feilur hendi also eisini í fjør og fer helst at henda aftur, so leingi Ísland og Grønland ikki eru við í nakrari millumlanda makrelavtalu.

Steðga strámonnum

Spurningurin er tó, um vit skulu uppfata íslenska havnastongsulin sum eina skemdargerð móttvegis okkum sum bróðurtjóð. Gamaní hava íslendingar havt vánaligt pedagogiskt handalag í hesum máli og hava greitt alt ov illa frá, hví teir gera, sum teir gera. Tí í veruleikanum

snýr tað seg um, at íslendsku fiskivinnumyndugleikarnir við átakinum ímóti Nærabergi royna at steðga avreiðingini av uppsjóvar-tilfeinginum til útlenskar strámen, í hesum fòrinum hollenskar strámen.

Í Íslandi verður tað nevniliga tikið í álvara, at útlenskur kapitalur setur seg støðugt tyngri á valdið í fiskivinnuni, serliga uppsjóvarvinnuni. Har hava teir, eins og vit í Føroyum, nakrar strámen, sum longu hava bitið seg so fastar í fiskivinnuna, at bilbukt ikki fæst við teir. Nú royna so myndugleikarnir har at binda fyri, so ikki enn meira gleppur teimum av hondum. Millum annað verður hetta gjørt í makrel-fiskiskapinum, sum ikki enn er skipaður har yviri.

Tjena eina minstuløn

Sum dømi um útlenska kapitalvaldið í íslendsku fiskivinnuni kunnu vit nevna uppsjóvarskipið Guðmundur. Skipið hefur í nógv ár verið ímillum tey bestu íslendsku uppsjóvarskipini, og manningin hefur tjent væl. Men nú er skipið flaggað til Grønlands fyri at fáa lut í teirra makrelríkidømi og hefur fingið navnið Tasiilaq. Útgerðarmaðurin er íslenskur, kvoturnar og formligi eigaraskapurin eru grønlandsk, og

kapitalurin er hollenskur.

Men hvussu er so støðan hjá manningini nú? Jú, hon er farin frá at hava eina tí størstu inntøkuna í íslendsku fiskivinnuni til eina tí vánaligastu. Hvør maður fær 1100 krónur um dagin – á leið tað sama sum føroyska minstalønin – eftir at teir hava goldið alla oljuna, allan pakningin, allan proviantin, arbeiðsklæði og annað.

Soleiðis er støðan í Íslandi. Fakfeløgini har hava ikki havt styrki at staðið ímóti trýstinum.

Vandi á ferð í Føroyum

Í Føroyum eru manningarfeløg og sáttmálar betur skipað og sterkari enn í Íslandi, men kortini eru greið tekin um, at gongdin skjótt kann verða hin sama her sum har, um hon ikki verður steðgað nú.

Vit hava havt strámannavirksemi í fleiri ár, og fleiri av reiðariunum, sum strámen standa á odda fyri, teljast nú millum størstu aktørarnar í fiskivinnuni og sita á stórum parti av valdinum í Føroya Reiðarafelag.

Hesi hava ein týðandi finger við í spælinum, tá samráðst verður um sáttmálar, og sterki armur teirra røkkur langt inn í politisku skipanina.

Spakuliga eydnast teimum at avlaga sáttmálarnar. Enn er ryggurin í sáttmálunum á sjónum nøkulunda

intaktur, men virðingin fyri teimum er lig null, og teir vera í alsamt størri mun brotnir og manipuleraðir til ókenniligheit. Individuellar avtalur verða gjørdar við manningarnar uttanum feløgini, og soleiðis ber til at spæla øll út ímóti hvørjum øðrum.

Við hesum verður minni eftir at gjalda skatt av í Føroyum, og so manglar í í landskassanum. Hvat er so at gera? Jú, politikararnir leggja tilfeingisgjald á fiskivinnuna, sum síðani sendir stóran part av rokningini víðari til fiskimenninar.

Strámenninir, ið sjálvsagt skuldu goldið sín ríkiliga part av rokningini, sleppa sum er undan, hóast nógv bendir á, at júst teirra leiklutur er orsök til, at stórir partur av virðis-økingini fer av landinum.

Milliána yvirskot

Trý uppsjóvarvirki eru higartil komin burtur úr føroyska uppsjóvarævintýrinum. Eitt er í Kollafirði, har kapitalurin er hollenskur. Eitt er í Fuglafirði. Ein stórir partur av kapitalinum aftanfyri hetta virkið er eisini útlenskur. Og eitt er á Tvøroyri, sum er føroyskt burturav.

Tað eru fyrst og fremst reiðarar í uppsjóvarvinnuni, sum fyrst hava vunnið ørandi upphæddir uppá skipini og teirra framihjárættindi, ið eiga hesi virkini. Og virkini hava

seinastu árin havt milliána yvirskot.

Tó síggja vit, at virkið í Kollafirði við sínum útlenska kapitali leggur væl minni eftir seg enn til dømis tað á Tvøroyri. Varðin Pelagic á Tvøroyri hevði tey fyrstu tvey heilu roknskaparárin eitt bruttoúrslit á til samans góðar 120 milliónir krónur – allarhelst eindømi í heimshøpi fyri virki av hesum slagi og stødd. Til samanberingar hevði Kollafjord Pelagic í Kollafirði eitt bruttoúrslit á til samans góðar 40 milliónir hesi bæði somu árin.

Nú er nóg mikið

Nú er tíð upp á, at fiskimenn standa saman og siga stopp! Vit skulu ikki góðtaka at gjalda tilfeingisgjald sum kompensasjón fyri pengarnar, sum umvegis strámen hvørva av landinum og úr føroyska samfelagsbúskapinum.

Og nú er tíð upp á, at føroysku myndugleikarnir eins og teir íslendsku siga stopp og ikki longur góðtaka, at útlenski kapitalurin via strámen sleppir at stýra fiskivinnuni og undirgrava føroyska arbeiðsmarknaðin bæði á sjógvi og á landi.

Pensionistarnir gjalda gildið

Frank Davidsen

Aftan á at samgongan í hesum løgtingsskeiðið hefur rænt 1,2 milliardir, ella 1.200 milliónir við at forskatta pensiónirnar frá okkara framtíðar pensionistum til ein skattalætta, so tykist tað heilt ótrúligt, at Fólkaflokkurin brúkar hetta ránið sum valagn.

Samstundis sum Fólkaflokkurin hefur rænt hesa góðu milliardina frá framtíðar pensionistum, so koma hesi somu landsstýrisfólk at sita afturá, tá tann tíðin kemur og njóta tær kr. 30.000,- um mánaðin, sum teir hava játtað sær sjálvum. Hetta uttan at hesi hava goldið eitt fimm oyra til sína egnu pensión.

Oman á tað heila so smæðist samgongan ikki fyri, at somu pensionistar skulu um nøkur ár gjalda 15% av síni løn til egnu pensión. Ikki nokk við, harafturat er lógarfest, at hækka skattin hjá framtíðar pensionistum úr 35% upp á 40%.

Hvat hava so okkara pensionistar fingið í sín lut hetta valskeiðið, tí

okkurt mega pensionistarnir fáa burturúr hesi milliardini, ið samgongan so rúmsátt hefur latið teimum á hægstu rókunum. Jú, aftaná at nakrir krákumánaðir eru eftir av hesum valskeiði, so var samvitskan so kolasvørt, at játtað varð pensionistunum kr. 350,00 um mánaðin frá 01.07.15.

Tó var so seint atborið, at ístaðin fyri at peningurin varð játtaður frá 01.01.2014, so lá samgongan oman á hesum máli, at peningurin ikki var útgoldin fyrr enn fyrst í juli mánaði. So tað var ikki hissini fíggarligur stuðul, ið pensionistarnir finga. Tí hesar 350 krónurnar um mánaðin er akkurát fyri ein mjólkapakka um dagin hjá føroysku pensionistunum.

So sosiali facitlistin hjá hesi samgongu er: Upp í 7.000 krónur um mánaðin í skattalætta til tey á ovastu rókum. Forskatta framtíar pensiónir, eins og hækka pensiónssaktin frá 35% upp í 40%. Meðan tað gráa gullið, okkara pensionistar, tey sum hava uppbyggt okkara samhaldfasta samfelag, teimum unnar sitandi samgonga 11 krónur um dagin, ella tað sum svarar til ein mjólkapakka um dagin.

Løgtingsvalið snýr seg um hvønn einstakan, og um tit ynskja broyting frá einum ógvusligum harðrendum borgarligum politikki, ella tit ynskja ein samhaldsfastan politik, har samfelagsvirðini ikki bert skulu koma nøkrum fáum tilgóðar. Valið er títt.

Tíverri verða sakleys fólk mistonkt!

Sunneva Mohr

Tá eg játtaði at siga mína søgu um kynsligan ágang í grein í Sosialinum, var eg greið yvir, at tað fóru at koma

reaktiónir. At søgurnar og gitingarnar blivu so nógvur, hevði eg ikki væntað. Orsøkin til at eg valdi at siga mína søgu er, at hetta er besti máti at koma hesum stóra trupulleika til lívs. Hóast eg gjølla umhugsaði tað, ið eg tók fram í míni søgu skilji eg, at tað eru misskiljingar millum fólk. Tað harmar meg og ikki minst tað, at fólk eru farin at gita hvør gerningsmaðurin er. Tí vil eg hervið biðja tey fólk, ið verða mistonktu um umbering.

Fyri at reinsa tey ið verða mistonkt, kann eg upplýsa, at maðurin

ið gjørdi seg inn á meg, ikki er úr Eysturoynni.

Eg havi ikki rætt til, at upplýsað navnið á manninum. Um eg kundi, veit eg heldur ikki, um tað hevði gjørt søguna ørðvísi. Maðurin er meldaður og tann partin av søguni lati eg upp til lögregluna. Eg eri hvørki ikki ill ella beisk. Eg ynski at síggja frameftir og seta sjóneyguna á, hvussu ein kann fáa eitt gott lív eftir, at ein er útsettur fyri kynsligum ágangi.

At enda ynski eg at takka øllum, ið hava stuðlað, ringt og skrivað til mín í samband við greinina.